Kórus „ünneplőben"

Alakulásuk éve: 1977. karvezető Lajos István. A kórus a XX. századi magyar egyházi zene interpretálását vállalta. Repertoárjukon többek között Kodály- és Bárdos-művek is szerepelnek. Hallhattuk őket a Magyar és a Vatikáni Rádióban.

Ilyesmi lehetne a Tátra téri kórus nacionáléja egy mánapság még nem létező szegedi művelődéstörténeti kislexikonban. Mi ad apropót ahhoz, hogy róluk szóljak? Például az, hogy az idén nyáron egy hétig Hollandiában vendégszerepeltek. De azt is megtiszteltetésnek érzik, hogy a szegedi városi tanács kérésére felléphetnek a Fekete-házban szeptember 23-án, az egyházművészeti kiállítás megnyitóján, továbbá közreműködnek a szeptember 29-én Tápé önállásának 850. évfordulóján rendezendő ünnepségen. És természetesen szeptember 24-én a Szent Jobb szegedi fogadásánál is jelen lesznek, énekelnek.

A karvezető (aki egyébként a Szegedi Szimfonikus Zenekar oboása) hogyan látja az elmúlt tíz évet?

— Alakulásnál tizenötenhúszan, ha lehettünk. Egyszólamú gregoriánokkal kezdtük. Ekkor az volt a cél, hogy megteremtsük a komoly kórusmuzsikálás alapjait. Jelenleg úgy negyvenen vagyunk, általános iskolás éppúgy akad közöttünk, mint nyugdíjas.

— *Milyen a munkamódszerük?*

— Hetente kétszer másfél órát próbálunk, és mivel zenei képzettség szempontjából is heterogén a kórus, a tanulási időt azokhoz mérjük, akik csupán kedvtelésből énekelnek. Ezért sokat foglalkozunk az egyes szólamokkal.

— *Hogyan válogatják össze a repertoárjukat?*

— Kizárólag zeneileg értékes műveket adunk elő. A sekélyes, giccses darabok szóba sem jöhetnek. Kodály Zoltán, Harmat Artúr, Kerényi György, Halmos László, Bárdos Lajos kórusműveit énekeljük.

— *Mi a titka annak, hogy egy amatőr kórus ennyire magára vonja a közönség figyelmét?*

— Mi szenvedéllyel, megszállottan dolgozunk. Ezt hobbiból nem lehet csinálni. Az sem titok, hogy mi énekelésen kívül is sokat vagyunk együtt. Kirándulunk, moziba, színházba járunk. Családias a hangulat, én például viszem magammal a próbákra a gyerekeimet is.

*

A Tátra téri plébánián nagy készülődés fogadott. September 18-án ugyanis a templom névadóját, Szent Gellértet, az első csanádi püspököt ünneplik, aki egyébként Szent István király fiának, Szent Imrének a nevelője volt. *Singer Ferenc* plébános ösztönözte hajdan a kórus megalakulását.

— Körülbelül három év alatt kovácsolódott össze a társaság. A gregoriánokon kívül gitáros számok is szerepelnek a műsorukon. Fennállásuk ötödik évfordulóján pápai áldást kapott a kórus. Ez azt jelenti, hogy II. János Pál pápa is felfigyelt a tevékenységükre. Általában évente egy nagyobb hangversenyt adnak a templomban, ilyenkor a szegedi szimfonikusok kísérik őket. Legutóbb Kalocsára hívták a kórust, amikor ott volt a Szent Jobb. Nagy megtiszteltetés számunkra az, hogy a város vezetői is érdeklődéssel kísérik a munkánkat. Több meghívást is kaptunk. Az egyházkerületben csupán két kórus működik, az egyik a dómban, a másik nálunk. Természetesen minden erőnkkel ösztönözzük a munkájukat. Az inspiráció legfőképpen mégiscsak belülről fakad.

*

Próbálom felidézni magamban azt a hangulatot, amiről Lajos István beszélt a hollandiai élményeit sorolva. Groningen, nem messze az Északi-tengertől. Hatalmas gótikus templom. Felhangzanak a Kodály- és a Bárdos-művek. Áhítat.

Aztán közös koncert a groningeni gázforgalmazó üzem kórusával. Tapsvihar.

A fogadtatásuk talán Szegeden sem lesz hűvösebb!

B. É

A basszista évtizede

Legutóbb *Daland*, a norvég hajós szerepében kapott nagy tapsot. A közönség szereti.

(A bolygó hollandi rosszul sült el. Meg kellett operáltatnom magam. A hangszálcsomóműtét minden énekes réme. De szerencsére — megvagyok, meggyógyultam, az arcüregpolipnak is vége, itt állok, munkára-harcra kész.)

Harcra? Ez persze vicc. *Szakály Péter* — mert hiszen róla, a szegedi színház basszistájáról van szó — *nem harcos* típus. Keressünk más jelzőket; *inkább: karcos?*

(Ha ez a sima modor ellentétét jelenti, akkor vállalom, mert való igaz, hogy nem tudok könnyedén belesimulni a mindenkori környezetbe-közegbe. Hiába, hogy tisztában vagyok vele: ezen a pályán folyvást alakoskodni kell, nem is mindig csak a színpadon... Hiába, hogy az a tapasztalatom, könnyebb a karrierépítés, ha az ember sűrűn bólogat, sarkosság helyett csiszoltan, finoman, rugalmasan illeszkedik a közegébe — és csöndben van... Nekem mindez nem nagyon megy. Mindazonáltal küzdök, vagy inkább küszködök — magammal, magamban, mert hiányzik belőlem... Nehéz ezt megfogalmazni. Azt látom, hogy a pályán sokkal könnyebben érvényesülnek, akik rögtön hatalmas önfudattal, esetleg saját zsenialitásuk föltétlen hitével és hirdetésével, meg tekintélyes támogatókkal kezdenek. Sajnos, ilyenjeim nekem nem voltak. Minden tekintetben teljesen kezdőként, szinte egyik napról a másikra lettem énekes, szorongással, félelmekkel teli volt az első évadom, s ez azóta sem múlt el teljesen...)

Éppen 10 évvel ezelőtt! történt: az Operaház kórusának tagjaként egy szabadtéri-Hunyadiban énekelt a fiatalember, s meghallgatásra jelentkezett *Pál Tamás*nál, aki azonnal szerződtette. A gyönyörű basszushang tulajdonosa korábban nem gondolt arra, hogy az énekes hivatását válassza. Pszichológus akart lenni, a tanítóképző elvégzése után ezért is ment dolgozni egy elmegyógyintézetbe, ahol zeneterapentaként foglalkoztatták. Bár egész életében énekelt különféle kórusokban, a családi környezet inkább arra inspirálta, hogy a „komolyabb" foglalkozások közül válasszon (egyik testvére történettudós, a másik a társadalom, a história, a néprajz témái iránt igen érzékeny rendező). Ámde: lehet ilyen hangot nem megmutatni?

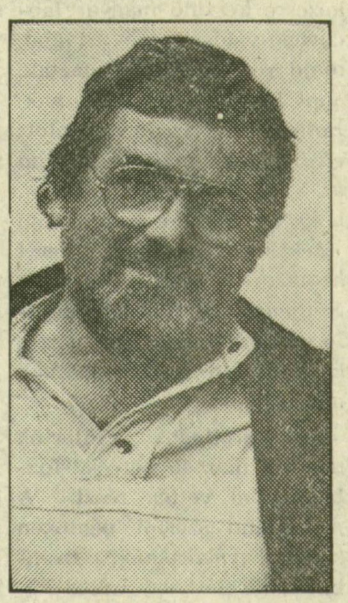

Abban a bizonyos első szezonban azonnal szép, nehéz szerepet kapott, a Bohémélet *Colline-jét*... Azóta? *Ozmin* a „Szöktetésben", *Ferrando* A trubadúrban, *Basilio* a „Sevillaiban"... És megszámlálhatatlanul sok „kis szerep" — majdnem minden előadásban. A Szegedi Nemzeti Színház egyik legtöbbet foglalkoztatott énekese.

(Itt kezdődött a pályám, itt lettem énekes, ez a város otthonos nekem. Hálás vagyok, és tudom, hogy ez a legjobb vidéki operatársulat; az Operaház után mi követ kezünk. Sok öröm ért a pályán, és sok szorongás kísért. Az is megfordult a fejemben, hogy el kell menni innen: máshová, énekelni, vagy el a pályáról. Mert nagyon nehéz. Az örömök és a siker mellett a sérelmeket is tudni kell elviselni, a folyamatos megterhelés mellett, vagy ellenére, a nagy szerepek örökös vágya is munkál az emberben, nekem ráadásul a bizalom légköre roppant fontos, és mi tagadás, nem mindig érezhettem. Mindennek tetejébe: úgy fest a dolog, hogy az énekes — úri passzióból folytatja hivatását. Tíz év után a feleségemmel együtt, aki korrepetitor a színházban, összesen 9 ezer forintot tudunk hazavinni. Vagyis: időről időre előjön a kétely: megengedhetem magamnak, hogy magánénekes legyek az ország legjobb vidéki operájában?)

A vidékiség hátrányai, a pénz, a panaszok — mondhatnánk sajnálkozó-fölényesen; de a tények, a létező gátak, korlátok, akadályok — maradnak. S nőnek. Aggasztóak. Ha tavaly azt mondtuk, *lecsippentettek* a költségvetésből, az idén már nem használhatjuk a játékos igét, mert a *drasztikus* pénzmegvonások a kultúra és a művészet intézményeinek létét fenyegetik. És a művészekét. Akik most még dolgoznak, s reménykednek: önvesztő akcióinkat megszünteti az életösztön.

(Az idei szezon műsorterve szerint szép egyensúly alakul ki a baritón- és basszusszerepek között. Az első bemutatón, a Hoffmann meséiben, apró feladatot kaptam, de a Don Giovanniban parádés szerep jutott, Leporello. A felújítások majd' mindegyikében benne vagyok, Győrben a Don Carlos Főinkvizitorát énekelem. Tanulok, Gyimesi Kálmánnál. Három kívánság? A következő 15 évre, az „igazi" jubileumig? Csak kettő van: jó szerepeket és bizalmat szeretnék.)

S. E.

Offenbach-bemutató

Schmidt Andrea felvétele

A „könnyűzene fejedelme", *Jacques Offenbach* egyetlen operát írt, ez volt élete utolsó műve; meghalt, mielőtt a *Hoffman meséi* színpadra kerülhetett volna. Az operett- és „musiquettes"-szerző zenedrámáját a szegedi színpadon *Nagy Viktor* egyéni látásmódú rendezésében láthatta tegnap este a szakmai bemutató közönsége. *Réti Csaba* a címszereplő; Olympia *Iván Ildikó*, Giulietta és Stella *Bajtay Horváth Ágota*, Antónia *Vámossy Éva* volt; *Szonda Évát* hallottuk Miklós, Hoffmann barátja szerepében, *Erdélyi Erzsébet* hangján szólalt meg Antónia anyja. *Bárdi Sándor* énekelte a buffo tenor szerepeket, a hősbariton-igényeseket *Andrejcsik István*. Spalanzani *Fekete Imre* volt, Crespel és Luther *Kenesey Gábor*, Schlemil pedig *Szakály Péter*. Vendégművészek terveztek; a díszletet *Benedek Mária*, a jelmezeket Hoppál Judit. Közreműködött a színház kórusa (karigazgató *Gyüdi Sándor*) és a Szegedi Szimfonikus Zenekar, vezényelt: *Oberfrank Géza*. A premierbérletek tulajdonosai szombaton este tekinthetik meg az előadást, amelyről lapunk hétfői számában olvashatnak kritikát. Fotónk az Olympia-képből mutat jelenetet: Fekete Imre, Iván Ildikó és Bárdi Sándor.

A fotóklub jubileuma

A Szegedi Fotóklub 1958-ban alakult, idén ünnepli tehát létrejöttének harmincadik évfordulóját. Egész életútjára visszatekintő kiállítást rendezünk a közeljövőben, ezért kérjük egykori tagjait is, küldjék be legtöbbre tartott, vagy kiállításokon legtöbb sikert szerzett képeiket a Bartók Béla Művelődési Központba. (Szeged, Vörösmarty u. 3. 6720.) Jónéhányan vannak már, akiket csupán az emlékezet őriz, jó lenne, ha sikerülne az ő képeiket is földeríteni az évforduló kapcsán, kérjük tehát azokat is, akik tudnak róluk, vagy fölvételeikből őriznek néhányat, jelezzék a 62-es körzetszám 12-060-as hívószámán, vagy levélben. Tíz éven át sikeres tagja volt a klubnak például Radák Mária, akinek a Klauzál téren volt fényképész-műterme. Tudomásunk szerint örökös nélkül halt meg, nem tudjuk tehát, kiállítási méretű fényképei hová kerültek. Szeretnénk, ha a nyomára juthatnánk neki is, Pálinkás Józsefnek is, és a többi nagyszerű fotósnak is. A képek beküldési határideje: október 1. A kiállítás idején, külön meghirdetett időpontokban színes diákat, sőt diaporáma-sorozatokat is vetítenénk.

H. D.

Kivételek és bevételek

Esküt tettek a devizások

Mi mennyi?

Nem köztudott, ám sejthető, hogy a közép- és kelet-európai szocialista országokban megszerzett diplomák a nagyvilágban nem mindig ismertetnek el, sőt: általában igen nehézkes és hosszadalmas eljárásokkal érhető el egy oklevél elfogadtatása. Vannak persze kivételek. A Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetemen sikeres államvizsgát tettek diplomájukkal bátran nekivághatnának Európa országútjainak — ha kapnának munkavállalási engedélyt.

De nem bonyolítom tovább, hisz nem ez a lényeg. Mivel az intézmény konvertálható papírt ad, nagy az érdeklődés külföldről is. A nagy számú nyugat-európai és közel-keleti fiatal tisztességes bevételhez juttatja az intézményt, melynek vezetői természetesen nagy érzékenységgel ügyelnek arra, hogy helyes arányokat állapítsanak meg a hazai és a devizát hozó hallgatók létszáma között. Sok szempontnak kell érvényesülnie ahhoz, hogy az igazságossághoz legközelebbi állapot jellemezzen egy-egy évfolyamot: ügyelni kell a kétféle felvételi (beiratkozási) keretszámra, a hagyományosan magas felvételi ponthatár megőrzésére, az egészségügy általános és a régió különös igényeire, az egyetem teherbírására és a nemzetgazdaság megrokkant teljesítőképességére.

Ez utóbbi talán a leginkább fontos, vagy a legelőször számba veendő szempont. A felsőoktatási intézményektől, mint a tudományos kutatás bázisaitól, és a szellemi utánpótlás képzőitől, magas színvonalú munkát követel meg a társadalom, ugyanakkor az újraelosztásból nem részesülhetnek ezek az intézmények igényeiknek, rangjuknak és feladataik súlyának megfelelően. Ezért arra kényszerül az egész magyar felsőoktatás, hogy föladja korábbi gazdálkodói magatartását, közvetett fogyasztóból (mint a legproduktívabb termelő) közvetlen termelővé kell válnia.

Természetesen a tudományegyetemek és műszaki intézmények járhatnak a pénzteremtésben legelöl. Szerződéses munkák, külső megbízatások, jövedelmet hozó kutatásokban való részvétel, bérbeadás, vagy devizás oktatás. Ma már minden út járható.

Úgy gondolom, ennek a járhatóságnak az egyetemek örülnek legkevésbé, hisz jól jön ugyan a pénz, de elvonja a figyelmet a tényleges egyetemi munkától. De a kényszer, a gazdaság szorongató kalodája a pénzteremtésre készteti az intézményeket.

Vitatható, mennyiben szolgálja ez az egyetemek, főiskolák függetlenségét. Azt a természetes mozgási, gondolkozási szabadságot, amely nélkül nem létezhet tudomány, magas fokú szellemiség. Ha azt nézzük, hogy az önálló pénztermelés az önállóság tudatát fejleszti, akkor üdvözlendő minden „magánkezdeményezés". De ha onnan indulunk ki, hogy ez a gazdasági-gazdálkodói kényszer a belülről szerveződő, önértékein fejlődő tudományos igazságok gátját képezheti, akkor vissza kellene lépnünk a lehetőségeket biztosító kormányzat és a költségvetési szervként működő egyetem képletéhez.

Biztos, hogy az utóbbi lenne az egészségesebb, még akkor is, ha a tanszékek — szabad akaratukból — külső megbízásokat is elvállalva, a költségvetési uralom alól kibújva, a saját zsebükre dolgoznának olykor.

Mindezek a gondolatok azért jutottak eszembe, mert tegnap délután az orvosegyetem első éves külhoni hallgatói — a devizások — esküt tettek a József Attila sugárúti új gimnázium aulájában.

Dlusztus Imre